

Rakenteet muuttuvat, muuttuuko pedagogiikka?

Lukion uusi opetussuunnitelma julkaistiin marraskuussa. Paikallisesti se otetaan käyttöön vuonna 2021. Perusteluna uuden opetussuunnitelman laatimiseksi nopeasti edellisen jälkeen on esitetty, ettei edellinen tuonut lukiokoulutukseen riittävästi uudistuksia. Myös uuden lukiolain on sanottu vaativan muutoksia opetussuunnitelmaan.

Pedagogisesti uusi opetussuunnitelma ei tuo lukioon suoraan suurta mullistusta, mille ei välttämättä olekaan tarve. Esimerkiksi se, että historiassa ja yhteiskuntaopissa painotetaan taitoja, ei ole uutta. Niiden kehittämiseksi on toki edelleen tarve. HYOL:n syyspäivillä tohtori Anna Veijola esitteli tutkimustuloksi, joiden mukaan lukiolaisille haasteita tuottavat esimerkiksi lähteiden kontekstualisointi ja keskinäinen vertailu sekä lähteen laatijan intentioiden pohtiminen. Veijola korosti, ettei taitopainotteisuus saa kuitenkaan johtaa sisältöjen unohtamiseen. Ilman tutkimustietoon perustuvia sisältöjä historian ja yhteiskuntaopin opetuksesta tulee äidinkielen opetusta.

Rakenteellinen muutos lukioissa tulee olemaan pedagogista isompi. Sillä voi olla epäsuorasti myös merkittäviä pedagogisia vaikutuksia. Kurssit korvautuvat opintopisteillä, jotka muodostavat oppiainekohtaisia moduuleja, joista taas voidaan muokata oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja. Eri moduuleja yhdisteleminen opintojaksoista päätetään paikallisesti. On hyvä, että historiassa ja yhteiskuntaopissa moduulit eivät ole yhden vaan kahden opintopisteen laajuisia eli vastaavat laajuudeltaan nykyisiä kursseja. Tämä edistää opiskelijoiden kykyä ymmärtää laajoja asiakokonaisuuksia.

Opetussuunnitelman tavoitteena on, että opiskelijat hahmottaisivat eri oppiaineiden yhtäläisyyksiä nykyistä paremmin. Historian ja yhteiskuntaopin opettajien näkökulmasta tämä johtaa luultavasti yhteistyön lisääntymiseen muiden oppiaineiden opettajien kanssa. Pedagogisesti ja yhteisöllisesti tämä onkin järkevää, mutta vain jos se tapahtuu vapaaehtoisesti siten, että opettajat voivat vaikuttaa yhteistyön muotoihin ja sisältöihin. Korvauksien maksa-

"Uusi LOPS julkaistiin marraskuussa."

misen näkökulmasta yhteistyön lisääntyminen on ongelmallista. Oppiainerajat ylittävän yhteistyön seurauksena opetusvelvollisuuksiin perustuvan palkanmaksujärjestelmän epäoikeudenmukaisuus korostuu. Opettajille, joilla ei ole sama opetusvelvollisuus, maksetaan yhteistyön tekemisestä erisuuruista palkkaa. Kun eri oppiaineiden opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhteisiä opintojaksoja, tulisi heille maksaa siitä korvaus tasapuolisesti tehdyn työn, ei opetusvelvollisuuden perusteella.

Opetussuunnitelman onnistuminen mitataan muun muassa sen perusteella, onnistuuko se ohjaamaan opiskelijoiden opintoja heidän aidon kiinnostuksensa suuntaan. Korkeakouluihin pyrittäessä ylioppilastodistuksen painoarvo kasvaa. Tämä johtaa luultavasti siihen, että opiskelijat keskittyvät sellaisiin oppiaineisiin, joista he saavat korkeakoulussa mahdollisimman paljon pisteitä. Tästä on jo viitteitä. Vaarana on, että ylioppilaskirjoitukset ja korkeakoulujen pisteytys eri oppiaineiden arvosanoille muodostavat lukioihin vahvan piilo-opetussuunnitelman, jolloin varsinaisen opetussuunnitelman merkitys jää heikoksi. Jotta näin ei kävisi, on syytä tiivistää opetushallituksen, ylioppilastutkintolautakunnan ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä. ■

Kirjoittaja on HYOL:n hallituksen puheenjohtaja.